

SECINĀJUMI

Temats: EEZ Padomes 61. sanāksmes (Briselē, 2025. gada 20. novembrī)
secinājumi

EEZ Padomes sešdesmit pirmā sanāksme notika Briselē 2025. gada 20. novembrī, un to vadīja Islandes ārlietu ministre *Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir*. Sanāksmē piedalījās Dānijas Eiropas lietu ministre *Marie Bjerre*, kas pārstāv Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsti, Norvēģijas ārlietu ministrs *Espen Barth Eide*, un Lihtenšteinas ārlietu, vides un kultūras ministre *Sabine Monauni*, kā arī Eiropas Komisijas un Eiropas Ārējās darbības dienesta pārstāvji.

EEZ Padomes locekļi apsprieda Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ līguma) vispārējo darbību un rīkoja politikas debates “ES vienkāršošanas programma un EEZ līgums”.

Ukraina

1. Atgādinot savus iepriekšējos secinājumus, EEZ Padomes locekļi atkārtoti apstiprināja savu pastāvīgo un nelokāmo atbalstu Ukrainas neatkarībai, suverenitātei un teritoriālajai integritātei tās starptautiski atzītajās robežās. EEZ Padomes locekļi sadarbībā ar līdzīgi domājošiem partneriem un sabiedrotajiem turpinās sniegt Ukrainai un tās tautai visaptverošu politisko, finansiālo, ekonomisko, humanitāro, militāro un diplomātisko atbalstu.
2. Neraugoties uz ilgstošajiem ASV un Eiropas diplomātiskajiem centieniem un Ukrainas gatavību panākt mieru, Krievija ir pastiprinājusi savu raķešu un dronu uzbrukumu intensitāti Ukrainai, jo īpaši mērķtiecīgi vēršoties pret civiliedzīvotājiem un civilo infrastruktūru, tādējādi apliecinot, ka Krievijai trūkst patiesas politiskās gribas izbeigt tās agresijas karu un iesaistīties jēgpilnās miera sarunās. EEZ Padomes locekļi atkārtoti mudināja Krieviju piekrist pilnīgam, beznosacījumu un tūlītējam pamieram, kam Ukraina piekrita 2025. gada martā, un atkārtoti pauda EEZ Padomes locekļu atbalstu visaptverošam, taisnīgam un ilgstošam mieram Ukrainā, kura pamatā ir ANO Statūtu un starptautisko tiesību principi. Šajā sakarā EEZ Padomes locekļi atgādināja 2025. gada 6. martā izklāstītos principus, kuriem būtu jāvirza miera sarunas.
3. EEZ Padomes locekļi turpinās sniegt ieguldījumu miera centienos, jo īpaši, izmantojot labas gribas koalīciju un sadarbojoties ar Amerikas Savienotajām Valstīm, kā arī pastiprinot savus globālos kontaktus.

Sadarbība Eiropas Ekonomikas zonā

4. EEZ Padome akcentēja, ka EEZ līgumam joprojām ir svarīga un aizvien lielāka nozīme, jo tas ir būtisks pamats attiecībām starp ES un EEZ EBTA valstīm, sevišķi ģeopolitiskās nenoteiktības laikā, un uzsvēra EEZ līguma divu pīlāru struktūras svarīgo nozīmi.
5. Tā atzina pozitīvo ieguldījumu, kādu EEZ EBTA valstis ar savu dalību komitejās, ekspertu grupās, pētījumos un aģentūrās, kā arī iesniedzot EEZ EBTA komentārus, ir devušas lēmumu izstrādes procesā attiecībā uz tiem ES tiesību aktiem un programmām, kas attiecas uz EEZ.
6. Turklāt EEZ Padome atzina EBTA Uzraudzības iestādes un Eiropas Komisijas pozitīvo ieguldījumu pārraudzībā attiecībā uz EEZ līguma ievērošanu visās EEZ valstīs.
7. EEZ Padome uzsvēra, ka ir svarīgi uzaicināt EEZ EBTA ministrus apmeklēt neoficiālas ES ministru sanāksmes un ministru konferences, ko rīko ES prezidentvalstis un kas attiecas uz EEZ EBTA dalību iekšējā tirgū. Tā pauda atzinību pašreizējai prezidentvalstij Dānijai un nākamajām prezidentvalstīm par šīs prakses turpināšanu.
8. EEZ Padome uzsvēra, ka labi funkcionējošs iekšējais tirgus ir svarīgs, lai veicinātu apstākļus ekonomikas izaugsmei un jaunu darbvietu radīšanai visā Eiropā. Tā atgādināja par priekšrocībām, ko sniedz četras brīvības un vienlīdzīgi un taisnīgi konkurences apstākļi uzņēmumiem, uzsverot, ka iekšējā tirgus noteikumi veicina inovāciju, konkurētspēju un tirdzniecību.
9. EEZ Padome bija vienprātis, ka ir jāturpina vēl intensīvāki centieni informēt par EEZ līgumu un par ieguvumiem, ko tas dod iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Tā uzsvēra, ka padziļinātas zināšanas par EEZ līgumu visā EEZ visos līmeņos ir visu līgumslēdzēju pušu interesēs un iekšējā tirgus labas darbības interesēs. Šajā sakarā EEZ Padome mudināja EEZ valstis nodrošināt, lai informācija par EEZ līgumu būtu viegli un ērti pieejama.

10. Atzīstot parlamentārās sadarbības un ekonomisko un sociālo partneru sadarbības svarīgo nozīmi, EEZ Padome pieņēma zināšanai EEZ Apvienotās parlamentārās komitejas rezolūciju, ko tā pieņēma pēc tās 2025. gada 25. maijā Agireiri notikušās 63. sanāksmes, par EEZ Apvienotās komitejas gada ziņojumu par EEZ līguma darbību 2024. gadā.

Politiskais dialogs

11. EEZ Padome atzina, ka ES un EEZ EBTA valstu ciešā partnerība ir vislabākā garantija kopīgai ilgtermiņa labklājībai un stabilitātei. Šīs ciešās attiecības ir palīdzējušas veidot Eiropu, kuras pamatā ir miers, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības. EEZ Padome pauda gandarījumu par politisko dialogu, kurš ministru līmenī norisinājās starp Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un Islandes, Lihtenšteinas un Norvēģijas ārlietu ministriem un kurā dalībnieki rīkoja neformālu viedokļu apmaiņu par aktuāliem savstarpēji interesējošiem ārpolitikas jautājumiem, piemēram, Ukraina / Krievija, transatlantiskās attiecības un Tuvie Austrumi, uzsverot, cik svarīgi ir turpināt praksi uzaicināt EEZ EBTA valstu amatpersonas uz politiskajiem dialogiem, kas notiek saistībā ar ES Padomes darba grupām.

To ES tiesību aktu iestrādāšana, kuri attiecas uz EEZ

12. Ņemot vērā EEZ Apvienotās komitejas progresa ziņojumu, EEZ Padome pauda atzinību par Apvienotās komitejas darbu, ko tā veikusi, nodrošinot pastāvīgi sekmīgu un labu EEZ līguma darbību.
13. EEZ Padome atzina darbu, kas tiek veikts, lai samazinātu to ES tiesību aktu skaitu, kuri gaida iestrādāšanu EEZ līgumā, un to, ka 2025. gadā ES iestāžu un EEZ EBTA valstu kopīgo centienu rezultātā ir panākts būtisks progress. Tomēr tā norādīja, ka joprojām ir daudz nepadarītā, un uzsvēra, ka attiecībā uz dosjē, kuros ilgi nav bijusi nekāda virzība, ir jāīsteno turpmāki centieni un jāturpina cieša sadarbība lai Eiropas Ekonomikas zonā nodrošinātu juridisko noteiktību un viendabību. EEZ Padome arī uzsvēra, cik svarīgi ir nodrošināt *acquis* savlaicīgu transponēšanu valstu tiesību sistēmās.

Ekonomiskā drošība un iekšējā tirgus konkurētspēja

14. EEZ Padome atzina pašreizējās problēmas starptautiskajā tirdzniecībā laikā, kad globālās piegādes ķēdes ir pakļautas spiedienam, un atkārtoti apstiprināja apņemšanos veidot atvērtu, godīgu un ilgtspējīgu tirdzniecību un noteikumos balstītas tirdzniecības attiecības.
15. Turklāt EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgs ir iekšējais tirgus, lai nodrošinātu Eiropas konkurētspēju, stratēģisko autonomiju, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku, ekonomisko drošību, noturību, pārtikas nodrošinājumu, industriālo atjaunotni, noturīgas vadošās tehnoloģiskās pozīcijas un tās kā uzņēmējdarbības vietas pievilcību. ES un EEZ EBTA valstis ir savstarpēji ieinteresētas nodrošināt labi funkcionējošu iekšējo tirgu un saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus gan visā pasaulē, gan iekšējā tirgū, ņemot vērā to, ka attīstās jauni politikas virzieni un iniciatīvas, ar ko risināt pašreizējās ģeopolitiskās problēmas tādās jomās kā globālā konkurence, klimata pārmaiņas, divējādā zaļā un digitālā pārkārtošanās, stratēģiskā atkarība un piegādes ķēdes riski stratēģiskās nozarēs.
16. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir nodrošināt inovācijai un uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi, lai stiprinātu konkurētspēju visā EEZ, un norādīja, ka ir svarīgi samazināt stratēģisko atkarību jutīgās nozarēs, kā arī vienkāršot regulatīvos procesus. Tā atzinīgi novērtēja centienus vienkāršot noteikumus un samazināt nevajadzīgu administratīvo slogu, izmantojot leģislatīvas un neleģislatīvas iniciatīvas, tostarp *Omnibus* priekšlikumus, jo tie ir īpaši svarīgi maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kuri veido lielāko daļu EEZ uzņēmumu.
17. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīga ir cieša sadarbība starp ES un EEZ EBTA valstīm, lai palielinātu ekonomisko drošību un noturību, kā arī nodrošinātu un stiprinātu piegādes ķēdes ar piegāžu dažādošanas palīdzību un veidojot ražošanas jaudu iekšējā tirgū, jo īpaši bezemisiju un mazemisiju tehnoloģiju jomā saskaņā ar Parīzes nolīgumā paredzētās pirmās globālās izsvēršanas 28. punktu, kā arī mikroshēmu un kritisko izejvielu jomā. Ekonomiskajai drošībai EEZ vajadzētu būt koncentrētai uz konkurētspējas veicināšanu visā EEZ un uz aizsardzības nodrošināšanu pret kopējiem ekonomiskās drošības riskiem, kā arī uz partnerību ar citām valstīm, ar kurām ir kopīgas intereses.

18. EEZ Padome atzina, ka ES Stratēģiskajā programmā 2024.–2029. gadam ir pienācīgi risinātas EEZ valstu kopīgās problēmas. Tā atzinīgi vērtēja centienus izveidot padziļinātu un noturīgāku iekšējo tirgu, kas var sekmēt būtisku nākotnes tehnoloģiju izstrādi un Eiropas ilgtermiņa konkurētspēju, un atzinīgi vērtēja centienus saglabāt spēcīgu un drošu Eiropu.

Klimata pārmaiņas, biodaudzveidība un zaļā pārkārtošanās

19. EEZ Padome bija vienprātis, ka joprojām ir vajadzīgi vērienīgi mērķi, kolektīvi centieni un neatliekama rīcība, lai nodrošinātu pāreju uz ilgtspējīgu, sociāli taisnīgu, klimatneitrālu un vidi saudzējošu nākotni. Tā aicināja taisnīgi, sakārtoti un godīgi, saskaņā ar 1,5°C trajektorijām virzīties prom no fosilajām degvielām energosistēmās, paātrinot rīcību šajā kritiskajā desmitgadē, lai vēlākais līdz 2050. gadam panāktu neto nulles emisiju līmeni saskaņā ar labākajām pieejamajām zinātniskajām atziņām. Paturot prātā EEZ potenciālu, tā arī atkārtoti puda aicinājumu līdz 2030. gadam trīskāršot atjaunīgās enerģijas jaudu visā pasaulē un divkāršot energoefektivitātes uzlabojumu globālo vidējo gada rādītāju, un paātrināt bezemisiju un mazemisiju tehnoloģiju izmantošanu. Tā atzinīgi novērtēja ES centienus nodrošināt Eiropas rūpniecības konkurētspēju un dekarbonizāciju.
20. EEZ Padome atzina, cik svarīga ir droša, cenas ziņā pieejama un ilgtspējīga energoapgāde un Eiropas energoinfrastruktūras aizsardzība pret hibrīddraudiem un citiem apdraudējumiem. EEZ Padome uzsvēra, ka visaptverošai un tehnoloģiski neitrālai dekarbonizācijas un konkurētspējas stratēģijai būtu jānodrošina paredzamība nozarei un jācenšas piesaistīt, paplašināt un noturēt uzņēmumus Eiropā.
21. EEZ Padome atzina, ka Krievijas agresijas karam pret Ukrainu ir negatīva ietekme uz enerģētikas nozari Eiropā, un pieņēma zināšanai progresu, kāds panākts Eiropas Komisijas *REPowerEU* plāna īstenošanā. EEZ Padome atzīmēja, ka nesen ir publicēts ES ceļvedis Krievijas fosilo degvielu izmantošanas pakāpeniskai izbeigšanai, kura mērķis ir samazināt atkarību no Krievijas fosilajām degvielām.

22. EEZ Padome uzsvēra oglekļa cenas noteikšanas būtisko nozīmi zaļās pārkārtošanās procesā un pastāvīgo sadarbību starp ES un EEZ EBTA valstīm ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas attīstīšanā. Tā atzinīgi novērtēja notiekošo darbu pie EEZ EBTA valstu iekļaušanas oglekļa ievedkorekcijas mehānismā. EEZ Padome arī uzsvēra, ka ir vajadzīgi efektīvi pasākumi, lai nodrošinātu emisiju datu ticamību un turpinātu centienus nodrošināt trešo valstu sniegto datu uzticamību.
23. EEZ Padome pieņēma zināšanai militārās mobilitātes paketi un uzsvēra, cik svarīgi ir nodrošināt ciešu sadarbību attiecībā uz tiem paketes aspektiem, kas varētu attiekties uz EEZ EBTA valstīm un EEZ līgumu.
24. Ņemot vērā, ka Eiropā transports ir nozīmīgs emisiju avots, EEZ Padome atkārtoti uzsvēra, cik liela nozīme ir tam, ka EEZ valstis strādā kopīgi, lai veidotu ilgtspējīgu, konkurētspējīgu un noturīgu transporta nozari. Liela uzmanība arī turpmāk būtu jāpievērš zaļajai kuģniecībai un zaļajai aviācijai, kā arī lidostu un ostu infrastruktūrai. EEZ Padome uzsvēra, ka jāpaātrina pāreja uz ilgtspējīgiem transporta veidiem un ilgtspējīgām degvielām visā Eiropas Ekonomikas zonā, vienlaikus saglabājot attālu reģionu, tostarp salu valstu un tālāko reģionu, savienojamību un nodrošinot taisnīgu pārkārtošanos. Lai pārietu uz ilgtspējīgām degvielām, pieprasījums ir jāsaskaņo ar uzticamu un mērogojamu piedāvājumu, vienlaikus izmantojot jaunās tehnoloģijas ar mērķi veicināt efektīvu dekarbonizāciju. Lai aizsargātu tirdzniecības plūsmas, ir būtiski veidot noturību, izmantojot inovāciju, elastīgus atbilstības nodrošināšanas mehānismus un investīcijas ilgtspējīgā infrastruktūrā. Ļoti svarīgi ir arī uzlabot dzelzceļa jaudu un samazināt kravu autopārvadājumu emisijas.
25. EEZ Padome pauda pilnīgu apņemšanos pastiprināt centienus cīnīties pret klimata pārmaiņām, turpināt ilgtspējīgu enerģētikas pārkārtošanu un turpināt aizsargāt mūsu dabas pasauli un veicināt aprites ekonomiku visās jomās, lai palielinātu mūsu konkurētspēju. EEZ Padome uzsvēra, ka ir svarīgi turpināt ciešu sadarbību starp ES un EEZ EBTA valstīm, īstenojot to attiecīgos klimata un biodaudzveidības mērķrādītājus un mērķus un ievērojot Parīzes nolīguma un Kuņminas–Monreālas biodaudzveidības satvara mērķus.

EEZ Padome bija vienprātis, ka ir būtiski vērsties pret biodaudzveidības zudumu, un norādīja, ka šajos centienos vitāli nozīmīga ir ES nulles piesārņojuma iecere, kā arī sadarbība virzībā uz tīrāku Eiropu un no toksikantiem brīvu vidi. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir saskaņot regulējumu aprites ekonomikas jomā, un akcentēja nepieciešamību stiprināt ūdensresursu noturību visās nozarēs.

26. Atzīstot, ka klimata pārmaiņas un biodaudzveidības zudums ir globāli izaicinājumi, EEZ Padome atkārtoti uzsvēra pilnīgu apņemšanos īstenot ANO Programmu 2030. gadam, Parīzes nolīgumu un Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, kas ir daudzpusējas un būtiskas sistēmas, ar kurām reglamentē globālu rīcību pret klimata pārmaiņām un biodaudzveidības zudumu. Paturot prātā Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām *COP28* un *COP29* rezultātus, EEZ Padome uzsvēra, ka joprojām ir svarīgi palielināt Parīzes nolīgumā paredzēto mērķu vērienīgumu. Šajā nolūkā EEZ Padome atzinīgi vērtēja paziņojumu par nacionāli noteikto devumu (NND) laikposmam pēc 2030. gada un aicināja visas puses, kas vēl nav iesniegušas savus NND, to steidzami izdarīt. Tā uzsvēra, ka NND laikposmam pēc 2030. gada būtu jāņem vērā pirmajā globālajā izsvēršanā (*GST-1*) gūtā informācija, jāatspoguļo progress un cik vien iespējams liels mērķu vērienīgums, tas būtu jāpieskaņo emisiju ceļiem, kas ierobežo globālo sasilšanu līdz 1,5 °C mērķrādītājam, un labākajām pieejamajām zinātniskajām atziņām, ņemot vērā atšķirīgos valstu apstākļus, kā arī būtu jāietver visas ekonomikas mēroga emisijas samazināšanas mērķrādītāji absolūtā izteiksmē, kas aptver visas SEG, nozares un kategorijas, un būtu jāparāda, kā puses īsteno *GST-1*. EEZ Padome uzsvēra, ka valstīm ir jānosaka un/vai jāpātrina savi siltumnīcefekta gāzu neto nulles emisiju mērķi un jāturpina vērienīgs dialogs ar svarīgākajiem līdzīgi domājošiem partneriem. Turklāt EEZ Padome atzīmēja Eiropas vērienīgo mērķi saglabāt savu vadošo lomu, lai izpildītu savas starptautiskās saistības biodaudzveidības jomā, jo īpaši tās, kuras uzņemtas Kuņminas–Monreālas globālajā biodaudzveidības pamatnolīgumā. Paturot prātā ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu 16. konferences rezultātus, EEZ Padome uzsvēra, ka visām pusēm ir jāatjaunina vai jāpārskata savas nacionālās bioloģiskās daudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, lai steidzami pievērstos tiešiem un netiešiem faktoriem, kuri veicina biodaudzveidības izzušanu.

Digitālā pārveide

27. EEZ Padome uzsvēra, ka labi funkcionējošai demokrātiskai sabiedrībai digitālajā laikmetā fundamentāli svarīga ir mediju brīvības un plurālisma, redakcionālās brīvības un žurnālistu aizsardzības garantēšana, vienlaikus ievērojot būtiskās vērtības, kādas noteiktas attiecīgos ES tiesību aktos, tostarp attiecībā uz neatkarīgu mediju atbalstīšanu un finansēšanu.
28. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir EEZ valstīm cieši sadarboties, lai nodrošinātu konkurētspējīgu, taisnīgu un noturīgu digitālo pārveidi, un Eiropai – kļūt par pasaules līderi stratēģisko digitālo tehnoloģiju jomā. Tā arī uzsvēra, ka digitālās infrastruktūras un pakalpojumu integritātes un noturības aizsardzība ir būtiska, lai aizsargātu mūsu demokrātisko sabiedrību un aizstāvētu mūsu Eiropas vērtības.
29. Ņemot vērā nepieciešamību paātrināt MI ieviešanu rūpniecībā, kā arī mazos un vidējos uzņēmumos, un saskaņā ar paziņojumu par iekļaujošu un ilgtspējīgu mākslīgo intelektu cilvēkiem un planētai, par ko vienošanās tika panākta 2025. gada 11. februārī Parīzē, EEZ Padome atbalstīja ierosināto MI pielietošanas stratēģiju un aicināja tās īstenošanā cieši iesaistīt EEZ valstu iestādes, rūpniecību un pilsonisko sabiedrību. Turklāt, lai maksimāli palielinātu datu sabiedrisko un inovācijas vērtību, EEZ Padome uzsvēra, ka ir jāpieliek papildu pūles, lai izveidotu patiesu Eiropas datu savienību, tostarp vienkāršojot atbilstības panākšanu spēkā esošajiem tiesību aktiem un uzlabojot datu pārvaldību.
30. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīga ir Digitālo pakalpojumu akta un Digitālo tirgu akta gaidāmā iestrādāšana EEZ līgumā. Atzīmējot potenciālos ekonomiskos, vidiskos un sabiedriskos ieguvumus, ko sniedz mākslīgais intelekts (MI), tā arī atzina svarīgo nozīmi, kāda ir kopēja tiesiskā regulējuma izveidei mākslīgajam intelektam Eiropā ar MI aktu un tam, ka tiek nodrošināts, ka MI sistēmas, kas ir laistas iekšējā tirgū un tiek izmantotas EEZ, ir drošas, uzticamas, ētiskas un ievēro pamattiesības, Eiropas vērtības un ētiskos principus.

31. EEZ Padome atzīmēja, cik svarīgi ir stiprināt kibernetdrošību un aizsargāt cilvēkus, iestādes un kritisko infrastruktūru pret hibrīddraudiem. Tā atzinīgi novērtēja Komisijas paziņojumu par Eiropas rīcības plānu attiecībā uz slimnīcu un veselības aprūpes sniedzēju kibernetdrošību, kā arī ES Kibersolidaritātes aktu un Kibernetotības aktu un aicināja EEZ līguma puses turpināt cieši sadarboties, lai padziļinātu sadarbību nolūkā palielināt iekšējā tirgus noturību un novērst kibernetdraudus.
32. EEZ Padome atzina, ka ir svarīgi ar Eiropas mikroshēmu aktu stiprināt Eiropas pusvadītāju ekosistēmu, dažādojot piegādes ķēdes, saglabājot līderpozīciju tehnoloģiju jomā un attīstot ražošanas jaudu, kā arī turpinot nodrošināt mērķu vērienīgumu ar Mikroshēmu akta 2.0 palīdzību.

Sociālā dimensija

33. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīga ir EEZ līguma sociālā dimensija, kas skar jautājumus attiecībā uz darba tiesībām, darba aizsardzību un dzimumu līdztiesību. EEZ Padome atzina, cik svarīgi ir taisnīgi un labi funkcionējoši darba tirgi un sociālās drošības sistēmas, kā arī palielināt dalību darba tirgū un nodrošināt labu prasmju un darba tirgus vajadzību atbilstību, kas ir būtiski, lai panāktu taisnīgu, zaļu un digitālu pārveidi un stiprinātu iekšējā tirgus konkurētspēju.
34. Uzsverot, cik svarīgi ir nodrošināt sociālo aizsardzību, vienlīdzīgas iespējas un taisnīgus darba apstākļus, EEZ Padome atzinīgi novērtēja progresu, kas panākts Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā; tas ir satvars, kura mērķis ir iekļaujošāka, noturīgāka un konkurētspējīgāka Eiropa.

Sadarbība veselības jomā

35. EEZ Padome atzina stratēģiskās atziņas, kas gūtas no veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas Eiropas Ekonomikas zonā Covid-19 pandēmijas laikā. Šajā sakarā būtiskas prioritātes joprojām ir iekšējā tirgus integritāte un EEZ līguma raita darbība. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir veidot Eiropas veselības savienību, un gaida, ka ES un EEZ EBTA valstis ciešāk sadarbosies saistībā ar veselības jomas gatavību un reaģēšanu. EEZ Padome arī pieņēma zināšanai priekšlikumu regulai kritiski svarīgo zāļu jomā, lai nodrošinātu noturīgākas piegādes ķēdes un stiprinātu Eiropas ražošanas jaudas. EEZ Padome arī sagaida, ka tiks panākts turpmāks progress ES farmācijas tiesību aktu reformā, kurā tiek risināti tādi jautājumi kā savlaicīga un vienlīdzīga piekļuve drošām, iedarbīgām un finansiāli pieejamām zālēm, zāļu piegādes drošība un pievilcīgas un inovācijām labvēlīgas vides nodrošināšana zāļu pētniecībai, izstrādei un ražošanai Eiropā, kā arī pasākumi, ar ko pievēršas retām slimībām un rezistencei pret antimikrobiāliem līdzekļiem.
36. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir stiprināt ES darbības aprūpes un psihoemocionālās veselības jomā un vēl vairāk stiprināt veselības sistēmu spējas un noturību, tostarp klimatnoturību, jo īpaši jomās, kurās pandēmijas laikā atklājās trūkumi.

ES Programmas un aģentūras

37. Atzīstot ES programmu ieguldījumu zaļākas, digitālākas un noturīgākas Eiropas veidošanā, EEZ Padome uzsvēra, ka ir svarīgi, lai EEZ EBTA valstis piedalītos vairākās ES programmās 2021.–2027. gada laikposmā, un atzina to nozīmīgo finansiālo ieguldījumu programmās.
38. EEZ Padome uzsvēra, ka EEZ līguma 78. pants paredz, ka līgumslēdzējas puses stiprina un paplašina sadarbību vairākās jomās, kas nav četras pamatbrīvības. EEZ EBTA valstīm vajadzētu būt piekļuvei visām programmu daļām, kurās tās piedalās. EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir uzlabot pētniecības drošību, un aicināja puses šajā sakarā cieši sadarboties, tostarp, izmantojot riska pārvaldību un citus piemērotus pasākumus.

Līgums visiem tā locekļiem garantē vienlīdzīgas tiesības un pienākumus, un tā labai darbībai ir ļoti svarīgi, lai šie principi tiktu ievēroti. EEZ Padome jo īpaši mudināja visas īstenošanas struktūras Eiropas un valstu līmenī popularizēt un veicināt partnerības iespējas visā EEZ un nodrošināt, lai visi dalībnieki, piedaloties ES programmās, būtu pilnībā informēti par EEZ EBTA valstu tiesībām un pienākumiem.

39. EEZ Padome uzsvēra, ka plaša sadarbība kosmosa jomā ir būtiska, lai stiprinātu Eiropas rūpniecisko pamatu un saglabātu iekšējā tirgus integritāti un labu darbību. Tā atzīmēja notiekošās diskusijas par EEZ EBTA valstu dalību Drošas savienojamības programmā un priekšlikumu ES Kosmosa aktam.
40. Neskarot gaidāmās sarunas ES līmenī par daudzgadu finanšu shēmu, EEZ Padome aicināja uz pastāvīgu dialogu par gatavošanos plānošanas periodam pēc 2027. gada, lai nodrošinātu jaunu ar programmām saistītu regulu agrīnu iestrādāšanu EEZ līgumā, ņemot vērā to, ka EEZ EBTA valstu dalība izriet no EEZ līguma noteikumiem. Turklāt EEZ Padome uzsvēra, cik svarīgi ir nodrošināt ciešu sadarbību starp EEZ EBTA valstīm un Eiropas Savienību, veidojot turpmākās ES programmas saskaņā ar EEZ līgumu.
41. EEZ Padome pasvītvoja, cik svarīga ir gaidāmā ES paketes nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILL/TFN) jomā iestrādāšana EEZ līgumā, lai veicinātu cīņu pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu.

Finanšu mehānismi

42. EEZ Padome atgādināja, ka EEZ līgumā ir paredzēta EEZ EBTA valstu dalība iekšējā tirgū, un šajā sakarā tā arī atgādināja, ka EEZ EBTA valstis palīdz mazināt sociālās un ekonomiskās atšķirības EEZ, izmantojot EEZ un Norvēģijas finanšu mehānismus par labu līgumslēdzējām pusēm, nolūkā veicināt nepārtrauktu un līdzsvarotu tirdzniecības un ekonomisko attiecību stiprināšanu starp visām EEZ līguma līgumslēdzējām pusēm saskaņā ar EEZ līguma 115. pantu.
43. EEZ Padome atzinīgi novērtēja to, ka 2025. gada 1. augustā stājās spēkā nolīgums starp Islandi, Lihtenšteinu, Norvēģiju un ES par EEZ finanšu mehānismu laikposmam no 2021. gada maija līdz 2028. gada aprīlim un nolīgums starp Norvēģiju un ES par Norvēģijas finanšu mehānismu laikposmam no 2021. gada maija līdz 2028. gada aprīlim.
44. Nolūkā sekmīgi īstenot finanšu mehānismus laikposmam no 2021. gada maija līdz 2028. gada aprīlim EEZ Padome atzinīgi novērtēja to, ka ir noslēgti divpusēji saprašanās memorandi un programmu nolīgumi starp EEZ EBTA valstīm un dažām saņēmējvalstīm, un sagaida, ka tiks ātri noslēgti divpusēji saprašanās memorandi ar visām saņēmējvalstīm, lai noteiktu skaidru satvaru un grafiku efektīvai un savlaicīgai fondu īstenošanai, kas palīdzēs īstenot saskaņotās tematiskās prioritātes: Eiropas zaļā pārkārtošanās, demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesības un sociālā iekļaušana un noturība.
45. EEZ Padome uzsvēra, ka līgumslēdzējas puses, ņemot vērā 38.D protokola 10. pantu, pārskata vajadzību veikt pasākumus saistībā ar ekonomiskajām un sociālajām atšķirībām Eiropas Ekonomikas zonā un, pamatojoties uz novērtējumu, sāk turpmākas sarunas par nākamajiem finanšu mehānismiem savlaicīgi pirms 2021.–2028. gada finanšu mehānismu darbības beigām, lai izvairītos no īstenošanas nepilnībām un ļautu efektīvi un lietderīgi plānot turpmāko finansēšanas perspektīvu.

Zivsaimniecība un zivju un zvejas produktu piekļuve tirgum

46. EEZ Padome pieņēma zināšanai to, ka ir stājušies spēkā divi papildprotokoli, kas pievienoti ES divpusējiem nolīgumiem ar Islandi un Norvēģiju, kuros paredzētas tarifa kvotas dažu zivju un zvejas produktu ar minēto valstu izcelsmi importam ES tirgū līdz 2028. gada aprīlim.
47. EEZ Padomes locekļi ar nožēlu atzīmēja, ka makreles krājuma stāvoklis Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā ir būtiski pasliktinājies, un pauda izpratni par to, cik svarīgi ir laikus panākt visaptverošu vienošanos par krājuma kopīgu izmantošanu.
48. EEZ Padome arī atkārtoti apstiprināja saistības, kas izklāstītas EEZ līguma 9. protokolā par tirdzniecību ar zivīm un citiem jūras produktiem.
49. EEZ Padomes locekļi uzsvēra, cik svarīga ir konstruktīva sadarbība zivsaimniecības jautājumos, un tai vajadzētu būt līdzsvarotai un savstarpēji izdevīgai, jo īpaši attiecībā uz kopīgu interešu krājuma ilgtspējīgu pārvaldību.
50. EEZ Padomes locekļi atzina, ka ir svarīgi turpināt pievērsties neatrisinātajiem zivsaimniecības politikas jautājumiem, lai tos atrisinātu, un atzina, cik svarīgi zivsaimniecības pārvaldībā ir divpusēji dialogi un ka ES un attiecīgajām EEZ EBTA valstīm ir jāpanāk vienošanās par kopīgas izmantošanas kārtību.

Lauksaimniecības produktu tirdzniecība

51. EEZ Padome atgādināja par līgumslēdzēju pušu saistībām saskaņā ar EEZ līguma 19. pantu un aicināja puses risināt dialogu, lai pārskatītu lauksaimniecības produktu tirdzniecības nosacījumus nolūkā panākt pakāpenisku liberalizāciju valstu attiecīgās lauksaimniecības politikas ietvaros. EEZ Padome mudināja līgumslēdzējas puses veikt pārstrādātu lauksaimniecības produktu tirdzniecības režīma jaunu pārskatīšanu saskaņā ar EEZ līguma 3. protokola 2. panta 2. punktu un 6. pantu, lai vēl vairāk veicinātu tirdzniecību šajā jomā.